

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY
V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ
39 (1995-1996)

ISSN 1211-7250
ISBN 80-86023-17-6

BRNO 1999

PŘEHLED VÝZKUMŮ 39 (1995-1996)

Vydává:	Archeologický ústav AV ČR Brno Královopolská 147, 612 00 Brno E-mail: ps@iabrno.cz http://www.iabrno.cz/3ca.htm
Odpovědný redaktor:	PhDr. Jaroslav Tejral, DrSc.
Redakce a příprava pro tisk:	Mgr. Balázs Komoróczy, Ing. Petr Škrdla
Na titulním listě:	Římská bronzová kolínkovitá spona z Mušova
Kresba:	Lubomíra Trávničková
Tisk:	Bekros
Náklad:	350 ks

Publikace neprošla redakční ani jazykovou úpravou.

Published by:

AÚ AV ČR Brno, Královopolská 147, 612 00

All rights reserved.

© 1999 by the Authors and IA AS CR Brno.

obsahovala střepy jen mírně mladší, vr. 102 náleží 1. pol. 19. a vr. 102 až 2.pol. 19. stol. Nejvyšší vr. 100 již dokumentovala konečné zavezení náhonu v tomto úseku. Ve spodní vrstvě 106 se sice vyskytl i jeden okraj hrnce datovatelný do 14. stol., do této doby bychom spíše mohli klást některou z nižších uloženin. Lze důvodně předpokládat, že ve vrcholném středověku, přinejmenším v jeho závěru, byl již terén v okolí náhonu srovnán náplavovou činností do úrovně svrchních vrstev jílovitých hlín.

Rudolf Procházka, Archaia Praha

Resumé:

Brno (Bez. Brno-město). Pekařská Str. Hochmittelalter, Neuzeit. Stadt. Rettungsgrabung.

BRNO (okr. Brno-město)

Ulice Petrov, vozovka, parcela č. 316, 321. Vrcholný a pozdní středověk. Město. Záchranný výzkum.

Místo výzkumu se nachází v rámci brněnské památkové rezervace a národní kulturní památky Brno - Petrov. Jde většinou o SV svah, v nadmořské výšce cca 239 - 243 m. Podloží je tvořeno horninami metabazitové zóny. Plošně byla zkoumána náleзовá situace v prostoru porušených středověkých zdí S od č. 9, ve výkopu před hlavním vchodem do katedrály byly pouze dokumentovány profily.

Ve většině větvi výkopu dominovalo skalní podloží bez archeologických situací, zejména v úsecích mezi katedrálou a budovou fary (č.9). V úseku na svahu S fary se ve výkopu objevilo středověké zdivo, zjevně porušující starší zahlobený objekt. Protože zde výkop měl být rozšířen jižním směrem pro další inženýrské sítě, byla ohrožená část náleзовé situace odkryta plošně. Nejstarší aktivitu představovala zmíněná jáma 516 vysekaná do skály, jejíž součástí byly i dvě kúlové jamky 517, 518. Bylo možné vymezit pouze SZ hranu jámy, JV okraj porušovaly mladší zdi. Šířka objektu dosahovala nejméně 2,6 m. Vzhledem k doložené kúlové konstrukci lze uvažovat o nadzemních dřevěných stěnách. Obytná funkce nebyla prokázána. Po jeho zasypání nejpozději v 1. pol. 14. stol. byly do výplně zapuštěny hroby, a to velmi hustě. Bylo lze rozlišit části nejméně 4 koster (01 - 04) v původním uložení, ve vzájemných superpozicích, orientovaných Z - V. Byly odkryty a vyzvednuty pouze části dolních končetin, zbývající partie zůstaly v terénu mimo výkop. U nebožtíků nebyly nalezeny žádné doprovodné nálezy, lze je datovat pouze rámcově do 14. - 15. stol. Kromě toho se v těsné blízkosti nacházely jednotlivé kosti dalších jedinců, označených 05 - 07, již v druhotném uložení. Náležely nejspíše k hřbitovu kolem katedrály, i když přímá prostorová návaznost nebyla prokázána. Po ukončení pohřbívání vznikl nejpozději v 15. stol. dům (struktura 02), tvořený zdmi 908 - 911. Jeho snad průčelní zeď 908, 910 těžce poškodil výkop, ve V části vymezené příčkou 909 se nacházel sklep tesaný do skály, na S obezděný cihlovou plentou 911. Celý útvar zanikl kolem pol. 16. stol. V zásypové vrstvě 139 byla totiž kromě keramiky nalezena i mince Ludvíka Jagellonského (1516 - 1526). V protilehlé S stěně výkopu poněkud více k SZ byl dokumentován rovněž vrcholně středověký jámový objekt 515, snad zhruba současný s jámou 516. V úseku před hlavním vchodem do katedrály byla profily P 09-12,14 dokumentována souvislá homogenní vrstva, obsahující středověké a novověké hroby. Pouze v profilu P9 byla ve V stěně výkopu zřetelná souvislá kostra, jinde šlo jen o jednotlivé kosti. Nebylo prokázáno pokračování zdiva patrně románského stáří, které bylo doloženo uvnitř katedrály v blízkosti vchodu a které nesouviselo se staršími fázemi kostela.

Výzkum přinesl nové důležité informace o osídlení návrší Petrov, zejména co se týká vymezení středověké zástavby.

Rudolf Procházka, Archaia Praha

Resumé:

Brno (Bez. Brno-město). Petrov Str. Hoch- und Spätmittelalter. Stadt. Rettungsgrabung.

BRNO (okr. Brno-město)

Josefská ulice č.10, Františkánská ulice č.8, parc.č. 569,570. Pozdní doba bronzová.. Vrcholný středověk - novověk. Sídliště, město Záchranný výzkum.

Lokalita se nachází v jihovýchodní části historického městského jádra. Je tvořena dvěma parcelami. Východní č. 570 při ul. Josefské zaujímal až do r. 1996 zchátralý dům, západní č. 569 byla již 3 desetiletí prázdná. Až do počátku 60.let zde stál rovněž měšťanský dům.

Podloží lokality tvoří spraše, kryté místy dobře dochovaným černozemním půdním typem. Původní povrch terénu, osídlený v pravěku a po delším hiátu znovu ve 13. stol., ležel 2 - 2,8 m níže než dnes.

Během výzkumu byl kombinován plošný odkryv s dokumentací dílčích sond a řezů. Vzhledem k časovým a finančním podmínkám bylo bohužel nutné omezit rozsah výzkumu zejména v západní části plochy v prostoru obrovského komplexu jam 06. Vážné narušení stratigrafických souvislostí zejména v čtv. B2, C1, C2 bylo způsobeno jednak mladšími zásahy (sklepy), jednak i porušením terénu v důsledku pojiždění zemních mechanismů. Plocha v rámci domu č. 10 byla rozdělena na sektory v souladu s vnitřním členěním stavby. Zbývající část zkoumaného prostoru byla rozčleněna do čtverců o straně 4m (B0-B3 až F0-F3).

Počátky osídlení sahají do pozdní doby bronzové (jáma 569). Jde o okraj sídliště, zachyceného v podstatně soustředěnější podobě na Josefské ul. č.7. Následné osídlení spadá až do 1.pol. 13. stol. a dochovalo se nejlépe ve čtvercích B1, B2, C1 (vr. 200, jámy 548, 550, 543, 545, 554,555, 557, 530 aj.). Zčásti jde o kulové jámy dokládající nadzemní dřevěné stavby. Do 2.pol. 13.- poč. 14. stol. lze klást zejména jámy 542, 537, 523, 527, 570, 558. 3 výkopy představují odpadní jímky, náležející nepochybně k domu č. 10. Koncentrace jímek na dvorečku za tímto objektem pokračovala až do 17. stol. Zdá se, že tyto jámy respektovaly parcelní hranici, která však byla přinejmenším do 2.pol. 17. stol. posunuta vzhledem k dnešnímu rozmezí č.kat. 569 a 570 o několik m dále na Z, resp. JZ (čtverce řady B, a částečně C). V rámci osídlení 1.pol. 13. stol. nelze parcelní členění rozeznat vůbec.

Obytná zástavba 2. pol. 13. - 14. stol. se nedochovala vzhledem k zničení přední části parcely suterény. Až z 15. stol. pochází zděný, kompletně podsklepený dům (struktura 02) při uliční čáře, který porušil starší sídlištní jámu 500 ze 14. stol. Byl představován včetně suterénní části v 16.- 19. stol., jeho S zeď sloužila posléze i sousednímu domu č. 8. Archeologický výzkum podzemní části domu v zásadě potvrdil závěry stavebně historického průzkumu. Významným doplněním bylo objasnění vývoje jižní části objektu, zmenšené ve 2.pol. 16. či na poč. 17. stol. příčkami 939, 940, jakož i detailním poznáním stavební technologie. Potvrdilo se, že nadzemní měšťanská architektura pozdně středověkého Brna měla cihelný ráz, sklepy byly převahou kamenné. Ze středověké substance se podařilo v suterénu novostavby zachovat portálek výstupu do Josefské ulice, J obvodovou zeď a střední cihlový pilíř s fragmentem Z dělicího pasu.

Za domem se hloubily jímky až do 2.pol. 17. stol. (nález talíře s letopočtem 1684). Jde o takřka plynulý řetěz jam 501, 534, 535, 536, 502, 506 s bohatými nálezy. Jako odpadiště sloužila na přelomu 16. a 17. stol. též zaspávaná část sklepů. Jáma 519 z pokročilého 15.